

Autoreferat (w języku polskim)

1. Imię i Nazwisko: Brygida Pudelko

2. Posiadane dyplomy, stopnie naukowe/ artystyczne

- **2006** – doktor nauk humanistycznych w zakresie literaturoznawstwa angielskiego nadany przez Radę Wydziału Humanistycznego Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie 17 maja 2006 roku na podstawie rozprawy doktorskiej pt. "Ivan Turgenev and Joseph Conrad: A Study in Philosophical, Literary and Socio-Political Relationships. napisanej pod kierunkiem prof. dra hab. Wiesława Krajki (recenzenci: prof. dr hab. Ewa Borkowska, dr hab. Andrzej Dudek, prof. UJ.
- **1998** – magister filologii angielskiej, dyplom uzyskany w Instytucie Filologii Angielskiej Uniwersytetu Opolskiego na podstawie pracy "The Image of Woman in Alfred Tennyson's Poems" napisanej pod kierunkiem dra Piotra Zazuli.
- **1981** – magister filologii rosyjskiej, dyplom uzyskany w Instytucie Filologii Rosyjskiej Wyższej Szkoły Pedagogicznej w Opolu na podstawie pracy "Польша в творчестве декабристов" napisanej pod kierunkiem doc. dr hab. Eugenii Kucharskiej.

3. Informacje o dotychczasowym zatrudnieniu w jednostkach naukowych/artystycznych

- **2000 – 2006:** asystent w Instytucie Filologii Wschodniosłowiańskiej Uniwersytetu Opolskiego
- **2006 – do chwili obecnej:** adiunkt w Instytucie Filologii Wschodniosłowiańskiej (od 2015 Instytut Sławistyki) Uniwersytetu Opolskiego

4. Wskazanie osiągnięcia* wynikającego z art. 16 ust. 2 ustawy z dnia 14 marca 2003 r. o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki (Dz. U. 2016 r. poz. 882 ze zm. w Dz. U. z 2016 r. poz. 1311.):

a) tytuł osiągnięcia naukowego/artystycznego

Brygida Pudelko. *Towards the New Woman. Historical and Socio-Political Changes in Britain which Contributed to the Formation of the New Woman and their Reflection in the Selected Novels by May Sinclair and H. G. Wells.* Opole: Wydawnictwo Uniwersytetu Opolskiego, 2019, ss. 248. ISBN: 978-83-7395-822-7

b) recenzenci wydawniczy: Dr hab. Ewa Kujawska-Lis, prof. UWM
Dr hab. Agnieszka Adamowicz-Pośpicch

c) **omówienie celu naukowego/artystycznego ww. pracy/prac i osiągniętych wyników wraz z omówieniem ich ewentualnego wykorzystania**

We wniosku podałam, że monografia pt. *TOWARDS THE NEW WOMAN. Historical and Socio-Political Changes in Britain which Contributed to the Formation of the New Woman and their Reflection in the Selected Novels by May Sinclair and H. G. Wells* stanowi moje główne osiągnięcie naukowe. Moje zainteresowania literaturą feministyczną sięgają czasu studiów magisterskich. Ta fascynacja znalazła odbicie w pracy magisterskiej *The Image of Woman in Alfred Tennyson's Poems*.

Przedstawiona do oceny monografia jest pierwszym przykładem zestawienia utworów May Sinclair i H. G. Wellsa w kontekście historyczno-literackim. Ponadto, w pracy zestawiłam podwójną perspektywę – kobiecą i męską – na problem pozycji kobiety w społeczeństwie na przełomie wieków. Zarówno Sinclair, autorka nieco zapomniana w czasach obecnych, oraz Wells, byli jednymi z najbardziej uznanych i poważanych pisarzy w Wielkiej Brytanii, na przełomie wieków. Oboje byli także zaangażowani w ruch feministyczny z końca XIX i początku XX wieku, chociaż należy mieć na uwadze fakt, że interpretując konflikty społeczne w swoich powieściach feministycznych, Wells skupiał się bardziej na seksualności kobiet niż na ich pozycji społecznej.

Analizowane w monografii utwory May Sinclair i H. G. Wellsa koncentrują się na pozycji kobiet klasy średniej, więc ich analiza jest skoncentrowana na tych aspektach, które były również kluczowymi zagadnieniami ruchu sufrażystek, a mianowicie: edukacji, zatrudnieniu, problemach społecznych takich jak: małżeństwo, seks, rozwód, prostytutka, a także dążenie do niezależności finansowej kobiety epoki edwardiańskiej, która oprócz walki o prawa wyborcze kobiet, była jednym z wyznaczników drogi do wolności.

Celem, który sobie postawiłam było wskazanie do jakiego stopnia wyżej wymienione problemy społeczno-polityczne wpłynęły na sposoby przedstawiania kobiet w analizowanych tekstach; oraz wskazanie na odmienne podejście do tych kwestii przez Sinclair i Wellsa. Twierdzę, że utwory obu pisarzy były nie tylko literacką odpowiedzią na zmiany społeczne wywołane przez ruch feministyczny, ale były one także postrzegane jako czynnik społecznej i politycznej transformacji. Tłumaczyć to można aktywną rolą Sinclair i Wellsa w ruchu feministycznym, a w

przypadku Wellsa, także jego poglądami socjalistycznymi. Co więcej, zarówno niekwestionowana pozycja Sinclair, jak i Wellsa, w literaturze początku XX wieku, wpływała na oddźwięk społeczny, polityczny i kulturowy jaki ich dzieła wywoływały. Należy zauważyć, że w Anglii epoki wiktoriańskiej i edwardiańskiej, powieść była jednym z najważniejszych czynników mających wpływ na zmiany społeczno-polityczne.

Jest rzeczą oczywistą, że tekst literacki nie istnieje w próżni, ale zawsze odnosi się do innych tekstów, a także skłania do dyskusji na łamach periodyków. May Sinclair i H. G. Wells często wymieniali opinie na temat swoich tekstów literackich, a także stawali w obronie przeciw napastliwym oskarżeniom recenzentów o brak powściągliwości w ukazywaniu problemów natury seksualnej w swoich utworach.

Chociaż May Sinclair znała i utrzymywała kontakty z wieloma głównymi postaciami literackimi (Arnoldem Bennettem, Ezrą Pound, Katherine Mansfield, Virginią Woolf i H. G. Wellsem); oraz była proponentką nowoczesnych ideałów, pragnień i dylematów kobiet w zmieniającym się systemie ról społecznych; jej reputacja znacząco spadła w latach pięćdziesiątych XX wieku. Poświęcono także mniej uwagi krytycznej jej spuściźnie literackiej, niż wyżej wymienionym pisarzom. Do chwili obecnej ukazały zaledwie trzy monografie dotyczące życia i twórczości May Sinclair. Teophilus Boll, w monografii *Miss May Sinclair. Novelist* (1973) skoncentrował się na przedstawieniu biografii, poglądów intelektualnych oraz twórczości pisarki, Hrissey Dimitrakis Zegger w książce *May Sinclair* (1976) ukazał dorobek powieściopisarski Sinclair na tle ruchów intelektualnych i literackich epoki. *May Sinclair: A Modern Victorian* (2000), autorstwa Suzanne Raitt, podobnie jak pozostałe dwie monografie, stanowi chronologiczne ujęcie jej życia i twórczości pisarki.

Dużo więcej uwagi poświęcono Wellsovi, który uważany był za głównego rzecznika liberalnego optymizmu w literaturze i, podobnie jak Sinclair, był zwolennikiem otwartości w wyrażaniu poglądów seksualnych. Jednak po roku 1946, roku śmierci Wellsa, większość krytyków literackich przedstawiała Wellsa – autora *Wehikułu czasu* i *Wojny światów* – głównie jako prekursora nurtu science fiction w literaturze. Najważniejsze pozycje książkowe analizujące życie i twórczość Wellsa to: Vincent Brome *H. G. Wells: A Biography* (1951), Lovat Dickson *H. G. Wells: His Turbulent Life & Times* (1969), John Batchelor *H. G. Wells* (1985), David C. Smith *H. G. Wells: Desperately Mortal. A Biography* (1986),

and John S. Partington *Building Cosmopolis: The Political Thought of H. G. Wells* (2003).

Przedstawiona do oceny praca składa się z czterech rozdziałów. W rozdziale pierwszym skupiłam się na przedstawieniu historycznego kontekstu epoki, podłoża społeczno-politycznego, oraz aktywności środowisk feministycznych końca XIX i początku XX wieku, które przyczyniły się do ukształtowania wizerunku Nowej Kobiety. W rozdziale drugim dokonałam analizy drogi ku Nowej Kobiście w powieściach Sinclair, natomiast w rozdziale trzecim skoncentrowałam się na męskiej perspektywie wizerunku Nowej Kobiety w powieściach H. G. Wellsa. Zaangażowanie Sinclair i H. G. Wellsa w ruch feministyczny zostało omówione w rozdziale czwartym.

W rozdziale pierwszym przedstawiłam sytuację społeczno-polityczną w drugiej połowie XIX wieku: postęp ekonomiczny pod rządami królowej Wiktorii, rozwój klasy średniej, wprowadzenie obowiązku szkolnego, postęp w możliwościach edukacyjnych dziewcząt, przyczyny i konsekwencje pierwszej wojny światowej, propozycje zmian na drodze parlamentarnej w okresie powojennym, historię zmian w życiu rodzinnym, obowiązkach małżeńskich kobiet, obowiązkach domowych, nierównościach w wynagrodzeniach kobiet i mężczyzn, złe warunki pracy kobiet, prawa kobiet w zakresie zawierania związku małżeńskiego i rozwodu. Naświetliłam również różnice w pojmowaniu seksualności i płci kulturowej (*gender*) w religii chrześcijańskiej, naukach przyrodniczych, w psychologii i literaturze. Wskazałam także stosowanie podwójnych standardów moralnych w odniesieniu do kobiet i mężczyzn. Przedstawiona została także przeze mnie problematyka założeń i celów ruchu feministycznego i feminizmu jako ruchu społecznego, historia ruchu sufrażystek i wrogie nastawienie wobec tego ruchu wśród warstw politycznych, związki z ruchem socjalistycznym i partiami politycznymi. Scharakteryzowałam także koncepcję „nowej kobiecości”: odrzucenie wiktoriańskiego ideału kobiety jako opiekunki ogniska domowego i edwardiańską propozycję Nowej Kobiety – wykształconej, niezależnej finansowo, aktywnej zawodowo, dokonywującej własnych wyborów życiowych. Rozdział pierwszy kończy omówienie tradycji literackich przedstawiania społecznej sytuacji kobiet w prasie, literaturze pięknej, oraz ich krytyczną recepcję (J. Kristeva, Josephine Donovan, Sara Mills, Rosalind Coward).

W rozdziale drugim dokonałam analizy wybranych powieści May Sinclair: *The Helpmate* (1907), *The Judgement of Eve* (1907), *Kitty Tailleur* (1908), *The Combined Maze* (1913), *The Three Sisters* (1914), *Mary Olivier: A Life* (1919) and *The Life and Death of Harriett Frean* (1922), które ukazują transformację kobiety od wiktoriańskiej strażniczki ogniska domowego w kierunku Nowej Kobiety epoki edwardiańskiej. Podkreślam, że zaletą pisarstwa May Sinclair jest integracja ideałów wiktoriańskich i edwardiańskich.

W swoich wcześniejszych feministycznych powieściach: *The Helpmate*, *The Judgement of Eve*, *Kitty Tailleur*, and *The Combined Maze*, Sinclair zauważa, że przypadek oraz pochodzenie społeczne w dużej mierze wpływają na los człowieka, a konwenanse społeczne utrudniają rozwój osobowości. Pisarka ukazuje erotyczne marzenia swoich bohaterek na temat miłości, przyjemności i ograniczenia w więziach heteroseksualnych. W powieściach *The Helpmate* i *Kitty Tailleur*, Sinclair konstruuje postacie męskie odznaczające się stereotypowo kobiecymi cechami, a postacie kobiece, odpowiednio, męskimi cechami. Sinclair udowadnia, że nadmiernie uduchowiona żona może być źródłem cierpienia, a małżeństwo bez seksu jest trudne. Autorka występuje przeciw wiktoriańskiemu ideałowi kobiety i małżeństwa propagowanemu przez takich pisarzy jak: Coventry Patmore (1823-1896) i Charles Kingsley (1819-1875). Pisarze ci starali się podkreślać duchowy aspekt więzi małżeńskich, który Sinclair uważała za destrukcyjny. W powieści *Kitty Tailleur*, podobnie jak w *The Helpmate*, Sinclair opisuje rozczarowanie małżeństwem, i wskazuje, że nawet osoba upadła może wznieść się ponad swoją fizyczną naturę. W *The Judgement of Eve* i *The Combined Maze* Sinclair skupia się na negatywnych skutkach podporządkowania się konwencjonalnym koncepcjom małżeństwa i seksu; w *The Judgement of Eve* na żonę, a w *The Combined Maze* na męża.

W dalszej części rozdziału pragnęłam wskazać, że Nowa Kobieta May Sinclair jest złożoną postacią, ukształtowaną w wyniku intelektualnych zainteresowań pisarki. W powieściach feministycznych Sinclair znajdujemy obrazy kobiet pragnących uwolnić się od ograniczeń domowych, niezależnych sekretarek, wyzwolonych seksualnie kobiet, sufrażystek, oraz kobiet biorących udział w wojnie. Późniejsze powieści Sinclair, *The Three Sisters*, *Mary Olivier: A Life* i *The Life and Death of Harriett Frean*, to przykłady podążania pisarki w kierunku współczesnych prądów literackich, które uwypuklają jej rolę jako innowatorki

estetycznych, politycznych, psychologicznych i ekonomicznych wyznaczników modernizmu, a zarazem odejścia od wiktoriańskich korzeni. Te powieści dotyczą losów kobiet wychowanych w rodzinach wiktoriańskich, które wymusiły na nich zachowania zgodne z wiktoriańskimi ideałami kobiety ofiarnej, poddanej i tłumiącej potrzeby swoje seksualne.

Powieść *The Three Sisters* Sinclair to nowatorskie ujęcie postaci kobiecej poprzez technikę „strumienia świadomości”. W tej powieści Sinclair eksperymentowała także z psychoanalitycznymi modelami rodziny i tożsamości bohatera, a mianowicie: z konfliktem pomiędzy dążeniem do autonomii bohatera a konserwatywnymi wartościami reprezentowanymi przez społeczeństwo, jak również z pragnieniami i motywacjami, które istnieją na poziomie podświadomości jednostki.

W analizie powieści wskazałam także na wpływ psychoanalizy w powstanie tej powieści. Zanim Sinclair przystąpiła do pracy nad *The Three Sisters*, była ona już zaznajomiona z pracami S. Freuda i C. G. Junga. Wiele z przekonań Sinclair znajdowało swoje podłoże w psychoanalizie, a mianowicie założenie dotyczące płciowości w związku, destrukcyjnych skutków wszelkiego ucisku, oraz możliwości samorozwoju lub samorealizacji. Sinclair traktowała psychoanalizę jako sojusznika w walce z przestarzałymi wartościami wiktoriańskimi. Psychoanaliza była dla niej środkiem walki z purytanizmem, który krytykowała już w swoich przedwojennych powieściach. Wpływ psychoanalizy w powieściach Sinclair jest widoczny w podkreślaniu nadrzędnej roli podświadomych popędów seksualnych jako wszechobecnej siły w życiu człowieka, oraz negatywnych skutków wynikających z ich tłumienia. W powieści *The Three Sisters*, Sinclair obnaża tyranię rodziny i religii, która przyczynia się do tłumienia seksualności człowieka.

W swojej analizie podkreśliłam, że oprócz wnikliwej analizy psychologicznej bohaterów w powieści *The Three Sisters*, na uwagę zasługuje skompresowany styl prozatorski. Odwrócenie się od tradycyjnych form narracyjnych i stylów prozatorskich, w przypadku May Sinclair, podobnie jak George Egerton czy Virginii Woolf, było dążeniem do nowego sposobu wyrażania realizmu, który pozwoliłby na ukazanie życia współczesnych im kobiet w sposób jak najbardziej wiarygodny.

Powieść *Mary Olivier: A Life*, która zawiera w dużej mierze wątki autobiograficzne, to jedna z najbardziej wyrazistych i toksycznych relacji matka-córka. Książka Sinclair jest krytyką późnowiktoriańskiej rodziny w klasie średniej. Powieść ta koncentruje się na walce głównej bohaterki o miłość matki, faworyzującej bardziej swoich synów niż swoją córkę, czy męża. Sinclair przedstawia relacje między rodzicami i dziećmi w psychoanalitycznych kategoriach miłości i nienawiści, która niweczy ideę „świętej rodziny”. Mary Olivier jest Nową Kobieta, która próbuje uwolnić się od tradycji i żyć według własnych standardów. Posługując się freudowską teorią rozwoju dziecka, Sinclair selektywnie przedstawia czytelnikowi kluczowe wydarzenia z życia Mary, a za pomocą „strumienia świadomości” Mary, autorka ukazuje destrukcyjny wpływ religii na rozwój dziecka.

Odmienna wersja relacji matka-córka jest ukazana w *The Life and Death of Harriett Frean*. Wiktoriańskie ideały poświęcenia i samozaparcia wpojone głównej bohaterce przez rodziców uczyniły ją ubogą emocjonalnie i całkowicie pozbawioną własnej indywidualności. W przeciwieństwie do Mary Olivier, Harriett Frean nie ma na tyle silnego charakteru, by zbuntować się przeciwko wartościom swoich rodziców. W rezultacie Harriet staje się zwykłym cieniem swoich rodziców i stara się zaprzeczać i oszukiwać samą siebie, że jej życie jest puste i zmarnowane. Powieść Sinclair jest krytyką wiktoriańskiego ideału „świętej rodziny”, która tłamsi dziecko. W przeciwieństwie do *Mary Olivier: A Life*, w *The Life and Death of Harriett Frean* Sinclair, na stu pięćdziesięciu dziewięciu stronach, przedstawia życie siedemdziesięciu lat Harriett. Autorce udało się skompresować długie życie Harriett wykorzystując zarówno technikę strumienia świadomości jak i tradycyjne metody. Posługując się narratorem wszechwiedzącym, który zna myśli i uczucia bohaterów, oraz, opowiadając o świecie przedstawionym, sam nie bierze udział w wydarzeniach, Sinclair udało się przezwyciężyć chaos i niezamierzone momenty przenikania się narracji bohatera i autora, oraz zachowanie dystansu między nimi. Sinclair była świadoma faktu, że jeśli jest się ograniczonym do jednego strumienia świadomości, to wiedza na temat bohaterów jest ograniczona, ponieważ pochodzi tylko z jednego źródła. W *The Life and Death of Harriett Frean* autorce udało się zmierzyć z tym problemem, poprzez wykorzystanie wszechwiedzącego narratora, który wyrażał konkluzje, lub inny punkt widzenia.

W rozdziale trzecim skupiłam się na analizie wizerunków kobiet w powieściach feministycznych H. G. Wellsa: *Ann Veronica* (1909), *Tono-Bungay* (1909), *The*

New Machiavelli (1911), *Marriage* (1912) i *The Wife of Sir Isaac Harman* (1914). Skoncentrowałam się na ukazaniu zagadnień związanych z ideą Nowej Kobiety z perspektywy mężczyzny, oraz osobistego zaangażowania pisarza (ze względu na liczne romanse), w propagowane przez niego idee, między innymi; ideę wolnej miłości, oraz nie zawsze jego bezstronnym podejściu do prezentacji i oceny swoich fikcyjnych bohaterek. Podkreśliłam, że w tekstach feministycznych Wellsa daje się wyraźnie zauważyć typowo męskie spojrzenie na kwestie małżeństwa i kobiecości. Jego wyemancypowane postacie kobiece sprzeciwiają się ogólnie przyjętym konwensom, które ograniczają funkcjonowanie kobiety w społeczeństwie na równi z mężczyzną. Bohaterki Wellsa są świadome swoich wyborów i są gotowe podjąć wyzwanie prowadzenia życia zgodnego ze swoimi pragnieniami, oraz akceptują wszelkie konsekwencje swoich wyborów. Wells podkreśla, że problemy małżeńskie zaczynają się wraz z zawarciem związku małżeńskiego. Bohaterowie Wellsa mają wysokie oczekiwania względem swoich partnerek, które powinny być atrakcyjne fizycznie, oraz posiadać odpowiednią pozycję społeczną. Należy w tym momencie podkreślić, że nawet jeśli bohaterom Wellsa udaje się dokonać takich wyborów, to są one nietrwałe.

Powieść *Ann Veronica* porusza kwestie małżeństwa, postaw kobiet wobec uregulowań społecznych oraz prawnych dotyczących małżeństwa, rozwodu, miłości pozamałżeńskiej, oraz podejścia kobiet i mężczyzn do seksualności. Wells ukazuje niezależność młodej kobiety realizującej swoje pragnienia, które wywołują sprzeciw rodziców oraz społeczeństwa. Świadomość własnej seksualności bohaterki, jej związek ze starszym, żonatym mężczyzną, a co więcej, fakt, że inicjatorką tego związku była kobieta, szokowało czytelników powieści. Chociaż bohaterka Wellsa posiada wszystkie atrybuty Nowej Kobiety: jest świadoma własnej seksualności, nie ma wątpliwości co do podjęcia swojej inicjacji seksualnej, oraz nigdy nie kwestionuje swojej decyzji bycia w związku z żonatym mężczyzną; to wraz z zalegalizowaniem związku małżeńskiego ze swoim partnerem oraz doświadczeniem macierzyństwa, portret psychologiczny głównej bohaterki ulega wyraźnemu spłyceniu. Dystansując czytelnika od swojej bohaterki, Wells starał się uniknąć sprzeczności związanych z akceptacją roli domowej przez swoją bohaterkę i zależności ekonomicznej, której kiedyś się tak bardzo sprzeciwiała.

W powieści *Ann Veronica* Wells przedstawił historię swojej bohaterki z kobiecego punktu widzenia, przeplatane długimi, interesującymi fragmentami

monologu wewnętrznego. W przeciwieństwie do H. Jamesa, który był uznawany za mistrza prozy, i który wypracował swój oryginalny styl oraz eksperymentował z formą i narracją, Wells nie przywiązywał zbyt dużej wagi do formy i gatunku literackiego. Henry James był zszokowany lekceważeniem formy literackiej przez Wellsa. Według standardów Jamesa, a później Virginii Woolf, Wells popełnił przerażające „zbrodnie literackie”. Wells pisał subiektywnie i instynktownie. Kierował się swoimi zasadami estetycznymi i twórczymi, a powieść *Ann Veronica* stanowi przykład jego prozatorskiego opisu wydarzeń i obrazowania świata.

Problem znudzenia w małżeństwie jest przedstawiony w powieści *Marriage*. Wskazuję, że powieść ta może być postrzegana jako swoista kontynuacja powieści *Ann Veronica*. *Marriage* przedstawia dramat młodej pary małżeńskiej spowodowany szarością życia domowego. Marjorie, podobnie jak Ann Veronica, jest kobietą żywiołową i niezależną. W powieści *Marriage*, podobnie jak w powieści *Ann Veronica*, zainteresowanie Wellsa bohaterką zaczyna zanikać, gdy staje się ona żoną, a następnie matką.

W swoich analizach utworów Wellsa starałam się pokazać, że Wells krytykuje instytucję małżeństwa, koncentrując się na niezadowoleniu jednego partnera, rzadko na niezadowoleniu obu partnerów. Z wyjątkiem Wellsa, żaden inny pisarz edwardiański, poza May Sinclair, nie badał dynamiki związku małżeńskiego i wzajemnych kompromisów w codziennym życiu małżeńskim. Wskazałam, że w powieści *Marriage* Wellsowi udało się zmierzyć z tymi tematami dzięki pominięciu kwestii cudzołóstwa i zazdrości seksualnej partnerów. Skupiając się na dopasowaniu seksualnemu partnerów i wierności, Wells był w stanie uniknąć tego, co Rebecca West nazywała jego „obsesją seksualną” i skupić się na relacjach małżeńskich i ich wpływie na zachowania małżonków.

The New Machiavelli to odważna próba wypowiedzi Wellsa na temat równego traktowania partnerów w związku. Wells wypowiada się na temat praw kobiet, relacji seksualnych między kobietami i mężczyznami oraz opresyjnych konwenansów społecznych. Książka, w której można dostrzec wątki autobiograficzne z życia pisarza, opowiada o relacjach damsko-męskich, w których wyznacznikiem prawdziwego uczucia jest spełnienie zarówno fizyczne, jak i duchowe.

Należy podkreślić, że w 1911 roku Sinclair publicznie broniła periodyk *English Review*, który był atakowany za publikację „erotycznej” powieści Wellsa, *The New*

Machiavelli. Erotyczny podtekst powieści Wellsa był także krytykowany przez Franka Harrisa w londyńskim periodyku *Spectator*.

W *Ann Veronica* i *The New Machiavelli* Wells wypowiada się otwarcie o złożoności w relacjach seksualnych między partnerami, których nie można przyporządkować do żadnych uniwersalnych standardów. Teoria Wellsa zakłada, że społeczeństwo, w którym z założenia wszyscy mężczyźni i kobiety myślą i postępują w ten sam sposób, całkowicie pomija fizyczne i psychologiczne różnice między płciami w kwestiach seksualności, oraz między osobami w obrębie osób tej samej płci. Bohaterkami Wellsa to niezależne, młode kobiety – Nowe Kobiety, które twierdzą, że mają prawo do podejmowania własnych decyzji dotyczących ich życia i dążąc do wolności seksualnej nie przejmują się opinią społeczną.

Powieść *Tono-Bungay*, która podobnie jak *The New Machiavelli* ma silny podtekst erotyczny, to satyra społeczna współczesnej Wellsowi Anglii, systemu konkurencyjnego kapitalizmu i upadającej arystokracji. Tematem powieści jest jednostka i społeczeństwo. Problem straty, marnotrawienia, rozczerowania i frustracji wszelkimi systemami przepelnia książkę, która zawiera także wiele wątków autobiograficznych. Wells porusza problemy statusu społecznego i prawnego kobiet, małżeństwa, macierzyństwa, rozwodów, prostytucji i przetrwania. Wypowiadając się na temat marnotrawstwa, Wells przywołuje kilka postaci bezdzietnych kobiet. Proza Wellsa, *Mankind in the Making* oraz *Socialism and the Family* traktuje macierzyństwo jako istotną i podstawową rolę kobiet. U Wellsa uwaga matki jest skupiona na dziecku, które dorasta w pełnej rodzinie.

Omawiając problem feminizmu w dziełach Wellsa nie można pominąć dwóch aspektów kwestii seksualnych, a mianowicie, rozwodu i prostytucji. Obie kwestie dominowały w walce o prawa kobiet, a ich rozwiązanie można uznać za jeden z nieodzownych elementów w procesie emancypacji kobiet. Bez możliwości kontrolowania swojego życia w tych aspektach, kobiety nigdy nie byłyby wolne. Tematy te są również jednymi z głównych elementów fabuły w powieści *Tono-Bungay*.

The Wife Sir Isaac Harman to najbardziej ambitna próba uniezależnienia się kobiety od mężczyzny. Powieść odzwierciedla entuzjazm Wellsa dla ideału Nowej Kobiety niezależnej społecznie i ekonomicznie. Wskazałam, że tylko w powieści *The Wife Sir Isaaca Harman*, która jest satyrą brytyjskiego społeczeństwa w przededniu pierwszej wojny światowej, Wellsowi udało się rozwiązać problemy, z

którymi zmagał się on w innych powieściach edwardiańskich traktujących o kobietach i małżeństwie. Bohaterka nie wybiera regresywnego związku małżeńskiego ani nie wycofuje się w tło. W swojej analizie podkreśliłam, że jedynie w tej powieści Wellsowi z powodzeniem udało się połączyć spełnienie feministycznych pragnień bohaterki z krytyką systemu społecznego. Lady Harman to dojrzała kobieta, która jest silna i wolna. To ona przejmuje kontrolę nad swoim życiem, które obejmuje pracę, pasję i niezależność. Podkreśliłam, że w *The Wife Sir Isaac Harman* Wells po raz pierwszy w swoich utworach zaznaczył, że kobiety mogą odgrywać znaczącą rolę w budowaniu świata przyszłości.

W rozdziale czwartym skupiłam się na przedstawieniu stosunku do ruchu emancypacji kobiet przez May Sinclair i H. G. Wellsa. Przedstawiłam zaangażowanie obojga twórców w ruch feministyczny na tle zachodzących zmian społecznych oraz w kontekście twórczości innych pisarzy epoki edwardiańskiej, i na tym tle umieściłam wybrane bohaterki i bohaterów Wellsa oraz Sinclair (Ann Veronica, Marjorie, Remington, Lady Harman, Dorothea Harrison).

May Sinclair była aktywnie zaangażowana w ruch sufrażystek. Należy mieć na uwadze fakt, że pisarka była przeciwniczką radykalnego skrzydła – sufrażetek – oraz ostrych form protestu i przemocy. Sinclair była przez rok członkiem Women's Freedom League. Była również członkiem Women Writers Suffrage League. W 1912 roku została jednym z jej dwunastu wiceprzewodniczących. Na uwagę zasługuje także jej publicystyka w periodyku *Votes for Women*. Natomiast feminizm Wellsa znalazł oddźwięk w *Experiment in Autobiography* (1934), gdzie pisarz wyraził swoje poglądy na temat ruchu feministycznego z historycznego punktu widzenia. Wells aktywnie wspierał kampanię na rzecz niezależności finansowej i politycznej kobiet, oraz ich prawa do głosowania. Podkreśliłam też, że Wells, podobnie jak May Sinclair, był sceptyczny wobec poczynań radykalnych feministek i działań Emmeline i Christabel Pankhurst. Wells dostrzegał pewne niedociągnięcia w ruchu sufrażystek, ich niedoprecyzowane cele.

Na początku XX wieku żądania prawa wyborczego dla kobiet stawały się coraz głośniejszemu artykułowane, a zarazem lepiej zorganizowane. Niektórzy działacze byli zdania, że uzyskanie przez kobiety prawa do głosowania jest kluczem do rozwiązania wszystkich problemów społecznych, natomiast inni uważali prawo do głosowania za pierwszy, nieodzowny krok w kierunku równości. Latem 1908 roku tysiące kobiet maszerowało ulicami Londynu ze sztandarami domagającymi się

prawa do głosowania. Dochodziło także do przypadków niszczenia własności, prowokacyjnych i celowych konfrontacji z policją i politykami. Powieść *Ann Veronica* powstała w okresie nasilania się tej fali protestów. Powieść ta jest głosem Wellsa w dyskusji dotyczącej ruchu sufrażystek i walki o prawa wyborcze kobiet, która była później kontynuowana w powieściach *The New Machiavelli*, *Marriage* i *The Wife of Sir Isaac Harman*. Ann Veronica, Marjorie w powieści *Marriage* i Lady Harman w *The Wife of Sir Isaac Harman*, buntują się przeciwko ojcowskiej dominacji lub tyranii męża. Bohaterki te walczą z ograniczeniami wolności osobistej i domagają się zmian, w relacjach między kobietami i mężczyznami, w statusie politycznym i prawnym kobiet oraz w kodeksie moralnym. Należy podkreślić, że bohaterki Wellsa często nie mają jasnego pojęcia o nowej pozycji kobiet w społeczeństwie, są one też bardzo rozczarowane, podobnie jak Wells, gdy odkrywają, że czołowe działaczki ruchu sufrażystek często nie orientują się w zmianach jakie zachodzą w relacjach między płciami, i są nieświadome faktu, że uzyskanie prawa do głosowania jest zaledwie początkiem drogi do równouprawnienia. Choć Wells opowiadał się za wyzwoleniem kobiet i wspierał je w walce o prawo do głosowania, to sportretował swoje czołowe sufrażystki jako osoby niepoważne i dziwaczne.

Powieść May Sinclair *The Tree of Heaven* (1917) zawiera elementy kampanii o prawo do głosowania kobiet do zilustrowania szerszego spectrum problemów społecznych z początku XX wieku, takich jak: feminizm, sztuka współczesna, postęp technologiczny, wolność seksualna i wojna. Dorothea, główna bohaterka powieści Sinclair, jest zafascynowana feminizmem, ale podobnie jak Sinclair, wyraża obawy związane z tym ruchem. Dorothea popiera idee eksponowane przez ruch sufrażystek, ale podobnie jak Ann Veronica i Lady Harman Wellsa, sceptycznie odnosi się do wojowniczego sufrażyzmu. Dorothea jest przeciwna brutalnym środkom, które, jej zdaniem, nie gwarantują pożądanego rozwiązania problemów. Będąc w więzieniu Dorothea Harrison, podobnie jak bohaterki Wellsa, dochodzi do wniosku, że w walce o prawa kobiet liczy się jednostka, a nie zbiorowy, kolektywny tłum.

W konkluzji podsumowałam aspekty historyczne, społeczne, ekonomiczne i polityczne ruchu emancypacji kobiet, oraz literackie odzwierciedlenia i przetworzenia tych przemian przez dwóch odmiennych twórców, których jednak łączyło zainteresowanie kobietą, pozycją kobiety w społeczeństwie, w małżeństwie

i polityce. Podkreśliłam, że postacie, które wierzą, myślą lub opowiadają się za wartościami, którym była przeciwna zarówno Sinclair jak i Wells, są przedstawiane u obojga pisarzy jako postacie komiczne lub ograniczone, a wszystkie takie skrajne typy są ukazane jako obrońcy starych konwenansów i tradycji, a nie liderzy postępu. Ekstremalne działania sufrażystek są przedstawiane ironicznie i krytycznie przez obojga pisarzy. Sinclair i Wells popierali prawo do głosowania kobiet, ale byli pewni, że wszystkie problemy kobiet nie mogą być rozwiązane wyłącznie poprzez zdobycie tego prawa. Niemniej jednak, chociaż czasami Wells może być posądzany o niezdecydowanie czy pewne słabości w wypowiedziach dotyczących kwestii feministycznych, to wszystkie jego bohaterki jednoznacznie wypowiadały się za pełnymi i równymi prawami kobiet na wszystkich płaszczyznach życia społecznego i politycznego.

Sinclair była jedną z pierwszych powieściopisarek angielskich, która była zaabsorbowana teoriami psychoanalizy, które wykorzystwała w swojej powieści *The Three Sisters*. Sinclair jest także uważana za jedną z pionierek techniki strumienia świadomości – techniki, którą z powodzeniem wykorzystwała w powieści *Mary Olivier: A Life* i *The Life* i *The Life and Death of Harriett Frean*, łącząc ją z tradycyjnymi technikami pisarskimi aby w efekcie uczynić swój styl jak najbardziej przystępnym. Na łamach swoich powieści autorka ukazywała także częsty konflikt świadomych i podświadomych motywów działania jednostek, dla zilustrowania napięcia między tradycyjnymi koncepcjami własnego „ja”, jako struktury spójnej, jednolitej i niezmiennej w życiu jednostki; a nowszymi pomysłami traktującymi tę koncepcję jako strukturę bardziej rozproszoną, rozdwojoną i niejednorodną. W swoich powieściach Sinclair wypowiada się także na temat seksu jako narzędzia kontroli społecznej oraz jako narzędzia manipulacyjnego oddziaływania. Z tego powodu była ona wielokrotnie atakowana za obsesyjne zainteresowanie patologią i seksualnością.

Jako uczeń Havelocka Ellisa i Williama Jamesa, Wells zainteresował się psychologią. W późniejszych latach Wells studiował teorie C. G. Junga i posiadał znaczną wiedzę psychologiczną. Podejście Wellsa do życia wewnętrznego jednostki było podejściem profesjonalnego psychologa epoki. Przede wszystkim interesowało go życie psychiczne człowieka, które przejawiało się w działaniach i zachowaniach społecznych człowieka. W swoich analizach psychologicznych Wells przewyższał większość współczesnych jemu twórców. Pisarz często analizował i wyjaśniał

działania swoich bohaterów, natomiast nie przywiązywał znaczenia do wyjaśniania subiektywnych aspektów ich poczynań oraz nie dokonywał szczegółowych analiz uczuć i procesów umysłowych swoich bohaterów z ich punktu widzenia.

W monografii podkreśliłam, że powieści Wellsa odzwierciedlają zmiany w strukturze społeczeństwa, zanikanie autorytetu angielskich klas wyższych, główne nurty życia politycznego i religijnego w Anglii, oraz wpływ edukacji na postęp społeczny. Musimy jednak zdawać sobie sprawę, że feminizm Wellsa zawiera wiele ograniczeń. Chociaż Wells zawsze uważał się za zwolennika feminizmu, to jednak niektóre z jego poglądów politycznych były niezgodne z założeniami feminizmu. Wells popierał wolność seksualną kobiet, ale ponieważ wynikało to w dużej mierze z jego osobistych potrzeb, to postrzegał kobiety przede wszystkim jako partnerów seksualnych. W poglądach Wellsa na możliwości edukacyjne kobiet także zauważamy pewne ograniczenia. Jego teoria dotycząca równości płci nie obejmowała takich samych możliwości kształcenia kobiet i mężczyzn. W okresie edwardiańskim Wells nie był gotowy na przedstawianie kobiet wykształconych, szczególnie na poziomie uniwersyteckim. W życiu prywatnym Wells lubił kontrolować sytuacje dotyczące kobiet, być może dlatego cechowała go pewna obawa przed dobrze wykształconymi, niezależnymi kobietami, które decydowałyby o swoim losie. Można zauważyć, że bez względu na to, do jakiego typu szkoły uczęszczały bohaterki Wellsa, to zazwyczaj spotykały się one z dezaprobatą, jeśli traktowały swoją edukację bardzo poważnie, w szczególności na poziomie uniwersyteckim.

Zarówno Sinclair, jak i Wells, w swoich utworach poświęcali dużo uwagi problemom małżeńskim, i relacjom między małżonkami, seksualności kobiet i mężczyzn. Powieści Sinclair ukazujące problemy małżeńskie, a także niedopasowanie partnerów w małżeństwie, można porównać do powieści Wellsa: *The New Machiavelli*, *Marriage*, *Tono-Bungay* i *The Wife of Sir Isaac Harman*, które opisują, z męskiej perspektywy, stopniowe odkrywanie seksu przez kobiety, zaangażowanie kobiet w ruch feministyczny, walkę o równouprawnienie społeczne i polityczne. Oboje pisarze nie tylko prezentowali problemy małżeńskie, ale także krytykowali konwenanse społeczne, które były przyczyną powstania frustracji i problemów między partnerami. Oboje autorzy przedstawili także złe skutki zależności kobiet w małżeństwie, uniemożliwiające ich rozwój osobisty i samorealizację na innym gruncie, niż tylko małżeńskim.

Musimy być świadomi, że proza Wellsa od początku była bardziej nowoczesna i niż proza Sinclair. Większość powieści realistycznych May Sinclair stanowi źródło informacji o trudnej sytuacji kobiet w późnym społeczeństwie wiktoriańskim. Są one również istotne ze względu na otwarte podejście Sinclair do problematyki seksualności kobiet. W utworach Sinclair i Wellsa bunt przeciwko wiktoriańskiej moralności seksualnej jest powszechny. Zarówno Sinclair, jak i Wells uważali, że tylko równouprawnienie płci w małżeństwie tworzy idealną relację między mężczyzną i kobietą. Chociaż Wells wypowiadał się z wrażliwością i w bezpośredni sposób na temat kobiecej seksualności, problemów małżeńskich oraz innych kontrowersyjnych tematów związanych z kobietami, oraz stworzył parę niezapomnianych postaci kobiecych; miał on problem z wyjściem poza perspektywę męską, a także z wyzbyciem się pewnych osobistych uprzedzeń na temat kobiet. Natomiast Sinclair wypowiadała się na bieżące problemy z typowo kobiecej perspektywy i pisała o kobietach jako istotach seksualnych, a nie przedmiotach pożądania seksualnego. Chociaż Sinclair skupiała się na seksualnej dynamice wzajemnych relacji, to często interesowała ją także rola seksualności w uczuciach, motywacjach, poczuciu tożsamości i dylematem pomiędzy pożądaniem seksualnym a macierzyństwem. Podczas gdy u Wellsa seksualność i atrakcyjność kobiety kończy się wraz z rodzicielstwem (np. w powieści *Ann Veronica*), Sinclair opisuje erotyczny aspekt miłości macierzyńskiej i dylemat jaki kobiety odczuwają pomiędzy zaspokojeniem potrzeb swoich dzieci a potrzebami swoich mężów.

W konkluzji podkreśliłam, że utwory obu pisarzy były nie tylko literacką odpowiedzią na zmiany społeczne, jakie przyniósł ruch kobiecy, ale przyczyniły się także w pewnym stopniu do transformacji społecznej i politycznej. Było to skutkiem wspierania i aktywnej roli Sinclair i Wellsa w ruchu feministycznym.

Jednak, mimo że Sinclair była feministką i aktywną działaczką ruchu sufrażystek, to nie była ona zainteresowana wykorzystywaniem swoich powieści jako nośników reform społecznych i, w przeciwieństwie do Wellsa, nie poświęcała zbyt wiele uwagi w swoich powieściach dyskusjom na tematy społeczne. Natomiast nigdy nie ustawała ona w swoich dążeniach do poszukiwania najodpowiedniejszej formy narracyjnej i stylu, który umożliwiłby jej jak najbardziej realistyczne przedstawienie życia kobiet.

Oboje pisarze opierają się tradycyjnym ograniczeniom w przedstawianiu zachowań swoich bohaterów i skupiają się na możliwościach które otwiera przed

nimi nowa proza. Ich utwory obfitują w wizerunki kobiet samotnych, mężatek i matek nieusatsyfakcjonowanych swoim losem, kobiet łamiących ogólnie przyjęte normy seksualne, które mimo wszystko potrafią korzystać z życia i cieszyć się nim.

5. Omówienie pozostałych osiągnięć naukowo - badawczych (artystycznych).

Na przestrzeni 18 lat mojej pracy naukowej zajmowałam się głównie zagadnieniami z zakresu studiów porównawczych. Moja praca doktorska *Ivan Turgenev and Joseph Conrad: A Study in Philosophical, Literary and Socio-Political Relationships*, którą obroniłam w 2006 roku, została opublikowana w nieco zmienionej wersji w 2012 roku. Ten projekt badawczy jest rezultatem moich zainteresowań literaturą angielską oraz literaturą rosyjską. Chociaż pozytywny stosunek Josepha Conrada do Iwana Turgieniewa został zauważony i komentowany przez badaczy, to w 2000 roku, kiedy zaangażowałam się w ten projekt, nie było żadnej monografii dotyczącej powinowactw pomiędzy tymi dwoma pisarzami. Celem mojego projektu było ukazanie pełnego obrazu relacji filozoficznych, literackich i społeczno-politycznych oraz dających się zauważyć pewnych paraleli intertekstualnych w twórczości obu wielkich pisarzy.

W moim studium związków filozoficznych, literackich oraz społeczno-politycznych pomiędzy Iwanem Turgieniewem oraz Josephem Conradem skoncentrowałam się na przedstawieniu źródeł fascynacji Conrada twórczością Turgieniewa oraz ukazaniu sposobu, wykorzystania przez Conrada doświadczeń Turgieniewa do wzbogacenia własnego warsztatu pisarskiego. Chociaż Conrad twierdził, że nie zna języka rosyjskiego, oraz deklarował tylko podstawową znajomość literatury rosyjskiej, to w listach Conrada, oprócz wypowiedzi na temat literatury angielskiej i francuskiej, często pojawiają się uwagi na temat pisarzy i literatury rosyjskiej. Spośród „wielkiej trójki” pisarzy rosyjskich dziewiętnastego wieku Conrad podziwiał i doceniał jedynie Turgieniewa – najbardziej „europeizowanego” pisarza wśród twórców rosyjskich, z którego utworami zetknął się już w dzieciństwie. Lew Tołstoj był uważany przez Conrada za wartościowego twórcę, jednak odnosił się on do niego z pewną rezerwą widząc w nim pisarza zbyt mistycznego, natomiast Dostojewski był traktowany z pogardą.

Moja monografia składa się z dwóch części: syntetycznej i analityczno-interpretacyjnej oraz aneksu, który wskazuje na przyjaźń wuja Conrada, Tadeusza Bobrowskiego, z Włodzimierzem Spasowiczem – prawnikiem oraz krytykiem

literackim, który był często krytykowany przez Dostojewskiego w artykułach oraz sparodiowany w *Braciach Karamazow*, jako jedno z możliwych źródeł uprzedzenia Conrada wobec Dostojewskiego.

Pierwszy rozdział mojej książki zawiera syntezę zbieżności natury artystycznej i estetycznej Turgieniewa i Conrada. Omówione zostały także związki obu pisarzy z literaturą francuską, angielską, niemiecką i rosyjską jak również wpływ filozofii Hegla na Turgieniewa oraz odniesienia obu pisarzy do Schopenhauera i Nietzschego.

Chociaż Conrad przyznawał się do entuzjazmu wobec Turgieniewa i hipoteza o oddziaływaniu literackim Turgieniewa na Conrada jest niezaprzeczalna – turgieniewowski liryzm, posługiwanie się ironią, selektywne przedstawianie rzeczywistości oparte na doświadczeniu, kreowanie postaci literackich, odosobnienie oraz izolacja jednostki w środowisku naturalnym, które często jest nieprzyjazne i stanowi źródło zagrożenia, relacje między sztuką a pięknem, tendencja do przypisywania muzyce i malarstwu uprzywilejowanej pozycji wśród sztuk pięknych, opisy przyrody – to jednak w poglądach obu pisarzy na problemy społeczno-polityczne współczesnego im świata i miejsca człowieka w nim zauważamy wiele podobieństw. Kwestie te zostały przedstawione w rozdziale drugim.

Pisarstwo Conrada, tak samo jak każdego innego pisarza, jest pogrążone w nieskończonym procesie lektury, z której twórca wybiera pewne, znaczące dla niego fragmenty czy sytuacje, którymi posługuje się w własnych wypowiedziach literackich do cytowania, porównania, reminiscencji, aluzji czy nawet parodii. Dlatego też w drugiej części pracy, posługując się metodą intertekstualności, analizie i interpretacji zostały poddane konkretne utwory Turgieniewa i Conrada.

Trzeci rozdział ukazuje podobieństwa między *Zwierciadłem morza* Conrada i *Zapiskami myśliwego* Turgieniewa, natomiast uwaga czwartego rozdziału jest skupiona na analizie i interpretacji kontekstów intertekstualnych w powieściach politycznych Turgieniewa (*Rudin*, *W przededniu*, *Dym*, *Nowizna*) oraz *W oczach Zachodu* Conrada.

W pracy podkreślam, że mimo entuzjazmu Conrada wobec Turgieniewa oraz zbieżności natury artystycznej, estetycznej oraz poglądów społeczno-politycznych błędem byłoby przecenianie wpływu Turgieniewa na Conrada. Turgieniew był tylko jednym z wielu pisarzy cieszących się uznaniem Conrada, dzięki którym mógł on doskonalić i wzbogacić własny, oryginalny warsztat pisarski. Niemniej jednak, biorąc pod uwagę niechęć Conrada do Dostojewskiego oraz oskarżanie o odrzucanie wszystkiego co rosyjskie, Conradowi łatwiej było wyrażać podziw do Turgieniewa –

pisarza, którego uniwersalny aspekt twórczości przyczynił się do osiągnięcia przez niego statusu klasyka literatury światowej.

Oprócz monografii podoktorskiej opublikowałam 35 recenzowanych artykułów oraz rozdziałów w monografiach (33 po uzyskaniu doktoratu) w kraju i za granicą (w Wielkiej Brytanii, USA, we Francji, w Holandii, Chinach, Bułgarii, Rumunii, Rosji, Czechach, Słowenii, Turcji) oraz 5 recenzji (4 po uzyskaniu doktoratu). Jestem także współredaktorką tomu pokonferencyjnego *Między tradycją a nowoczesnością. Tożsamość kobiety w przestrzeni domu, w historii, kulturze i na drogach emancypacji*. Pragnę zwrócić uwagę, znakomita większość moich prac została opublikowana w języku angielskim. 4 moje prace zostały opublikowane w innym języku niż angielski tj. w języku polskim, francuskim, rosyjskim oraz chińskim. Trzy z moich prac zostały opublikowane w czasopismach z listy ERIH (*Russian Literature, Conradiana, Ruch Literacki*), sześć w czasopismach z listy ERIH PLUS (*Studia Slavica, Logos i Ethos, Poznańskie Studia Slawistyczne, Yearbook of Conrad Studies*), cztery w czasopismach ujętych w bazie MLA International Bibliography oraz Scopus (*Modern Language Review, L'Époque Conradienne, The Conradian*). Dwa moje artykuły zostały opublikowane w prestiżowej serii *Conrad: Eastern and Western Perspectives*, wydawanej przez Wydawnictwo Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej we współpracy z Columbia University Press. Kilka moich prac zostało opublikowanych w czasopismach znajdujących się na liście MNiSW (*Polilog, Studia i Szkice Slawistyczne*). Zostałam także zaproszona przez profesor Josiane Paccaud-Huguet (University Lyon 2, Francja) oraz profesora Claude'a Maissonat (University Lumière-Lyon 2, Lyon, Francja) do kontrybucji w redagowanym przez nich tomie *Conrad, Cahier de L'Herne*, Paris, Editions de L'Herne, 2014 [29]. Mój artykuł, "L'impression visuelle chez Tourgueniev et Conrad" znalazł się wśród grona uznanych międzynarodowych badaczy twórczości Josepha Conrada.

Moje artykuły koncentrowały się między innymi na ukazaniu Conrada jako pisarza na styku polskich, francuskich, angielskich i rosyjskich tradycji literackich [1], [14], [18], [19], [20], [27], [34], [36], poglądów Turgieniewa i Conrada na filozofię, sztukę i poszukiwaniu formy i stylu pisarskiego [4], [7], [16], [17], wpływie muzyki i malarstwa na sztukę Conrada i Turgieniewa [25], poglądach społeczno-politycznych obu pisarzy [27], [34], sposobach przedstawiania przyrody [5], [15], [23], [24], [29], [35], poszukiwaniu tożsamości [21], [22], [36], [40], wizerunkach kobiet [11], [28]. Złożona relacja Conrada do Tołstoja została omówiona w trzech artykułach [9], [12]

[31]. Jeden z moich artykułów skupia się na źródłach myśli filozoficznej Piotra Czaadajewa [8].

Druga grupa artykułów dotyczy kwestii feministycznych, aktywności społecznej pisarza i jego działalności literackiej [32], wizerunku wiktoriańskiej opiekunki ogniska domowego oraz edwardiańskiej Nowej Kobiety [38], [39], zaangażowania May Sinclair i H. G. Wellsa w ruch sufrażystek [33], [37].

Mój dorobek naukowy obejmuje również 5 recenzji. 2 zostały opublikowane w Polsce (*Ruch Literacki, Studia i Szkice Slawistyczne*), a 3 za granicą (*The Conradian, Conradiana, Modern Language Review*). Wszystkie napisane przeze mnie recenzje są zgodne z moimi zainteresowaniami badawczymi.

Wyniki moich badań zaprezentowałam na 46 międzynarodowych konferencjach naukowych (43 po uzyskaniu doktoratu) w Polsce (Opole, Lublin, Gdańsk, Kraków, Sosnowiec, Poznań, Wrocław, Olsztyn, Słupsk, Piotrków Trybunalski, Katowice), Wielkiej Brytanii (Londyn, Cambridge, Bath, Canterbury), Irlandii (Galway), USA (Orange, Kalifornia; Nowy Jork), Kanada (Toronto), Holandia (Amsterdam), Francja (Limoges, Paryż), Bułgaria (Sofia), Rumunia (Bukareszt), Rosja (St. Petersburg), Słowacja (Koszyce), Chiny (Pekin), RPA (Kapsztad), Japonia (Tokio), Turcja (Safranbolu), Gruzja (Tbilisi), Cypr (Nikozja). Pragnę nadmienić, że mogłam uczestniczyć w tak wielu konferencjach za granicą dzięki grantom podróжным, które otrzymałam Joseph Conrad Society of UK – 10 razy, Joseph Conrad Society of America – 2 razy, oraz Polish Heritage Society, Londyn, Wielka Brytania.

Lista moich książek i artykułów, jak również lista moich referatów konferencyjnych jest dostępna w Załączniku nr 4.

5.1. Działalność dydaktyczna

Praca dydaktyczna stanowi istotny element mojej działalności akademickiej. W ramach działalności dydaktycznej prowadziłam zajęcia na studia licencjackich oraz magisterskich:

- Kultura, tradycje oraz zwyczaje krajów anglojęzycznych (wykład)
- Język angielski w biznesie
- Korespondencja handlowa
- Obsługa ruchu turystycznego w języku angielskim
- Praktyczna nauka języka angielskiego (czytanie, słuchanie, konwersacje w języku angielskim)

- Pisanie akademickie
- Metodyka nauczanie języka angielskiego
- Tłumaczenia pisemne (różne rodzaje tekstów)

Ponadto brałam udział w pracach komisji rekrutacyjnej oraz egzaminach wstępnych: licencjackich oraz magisterskich, układałam testy na egzaminy wstępne na kierunek Język biznesu, opracowywałam sylabusy do przedmiotów na kierunku Język biznesu oraz Języki obce w turystyce, sprawowałam opiekę nad praktykami pedagogicznymi studentów na kierunku Filologia rosyjska z językiem angielskim, oraz pełniłam funkcję tutora na studiach licencjackich. Byłam też recenzentem kilkudziesięciu prac licencjackich oraz magisterskich.

5.2. Działalność organizacyjno-promocyjna na rzecz uczelni

Podjęmowane działania promocyjno-organizacyjne na uczelni obejmują:

- pełnienie funkcji koordynatora Wydziału Filologicznego Uniwersytetu Opolskiego ds. Opolskiego Festiwalu Nauki w 2007 roku.
- pełnienie funkcji koordynatora instytutowego ds. Opolskiego Festiwalu Nauki w latach 2006, 2008-2018
- aktywne uczestnictwo w Opolskim Festiwalu Nauki
- organizowanie otwartych wykładów i prezentacji multimedialnych w Instytucie Filologii Wschodniosłowiańskiej w latach: 2013, 2014, 2015, 2016, 2017, 2018
- Członek Rady Wydziału Filologicznego Uniwersytetu Opolskiego (2008-2019)
- Członek Wydziałowej Komisji Wyborczej Wydziału Filologicznego Uniwersytetu Opolskiego (2007-2019)
- sekretarz oraz współorganizator międzynarodowych konferencji naukowych:
  - „Ziemia w literaturach i myśli filozoficzno-religijnej Słowian”, Uniwersytet Opolski, Instytut Filologii Wschodniosłowiańskiej, 2009
  - „Wschodni Słowianie na emigracji. Literatura-Kultura-Język,” Uniwersytet Opolski, Instytut Filologii Wschodniosłowiańskiej, 2009
  - „Między tradycją a nowoczesnością, Tożsamość kobiety w przestrzeni domu, w historii, kulturze i na drogach emancypacji,” Uniwersytet Opolski, Instytut Filologii Wschodniosłowiańskiej, 2013, (sekretarz)
  - „Słowianie na emigracji,” Uniwersytet Opolski, Instytut Filologii Wschodniosłowiańskiej, 2014

- układanie planu zajęć
- przygotowanie wystawy promującej naukowo-edukacyjną ofertę Instytutu Sławistki (2009)
- przygotowanie wystawy promującej wyjazdy studentów na kursy językowe do Moskwy (2008)
- przygotowanie wystawy „Kobieta w świecie wiary i tradycji” promującej konferencję „Między tradycją a nowoczesnością. Tożsamość kobiety w przestrzeni domu, w historii, kulturze i na drogach emancypacji” (2013)

5.3. Przyznane granty i stypendia

1. Byłam wykonawcą projektu badawczego finansowanego przez Narodowe Centrum Nauki: 0171/FNiTP/H12/80/2011
Kierownik projektu: prof. dr hab. Wiesław Krajka
Termin projektu: 2011 – 2014
Główne zadania w ramach projektu: publikacja tomu *Joseph Conrad a Polska, Europa Środkowo-Wschodnia i Świat: Polskość i europejskość w Josepha Conrada wizjach historii, polityki i etyki*. Lublin: Wydawnictwo Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej, 2013.
2. Brałam udział w programie Erasmus Plus Teaching Staff Mobility Programme, na Uniwersytecie w Ostrawie, Czechy od 05-08.12.2018 r gdzie przeprowadziłam 8 wykładów z XX-wiecznej literatury angielskiej
3. Uczestniczyłam w licznych kwerendach bibliotecznych realizowanych za granicą m.in, w Londynie, Oksfordzie i Cambridge

5.4. Współpraca z instytucjami, organizacjami, oraz towarzystwami naukowymi polskimi oraz zagranicznymi

- Jestem członkiem następujących towarzystw naukowych:
  - Joseph Conrad Society UK, 2004
  - Joseph Conrad Society of America, 2004
  - Societe Conradianne Francaise, 2006
  - Polish Association for the Study of English (PASE), 2014
- Recenzowałam artykuły dla *Journal of History Culture and Art Research*, (Karabuk University, Turkey)

- Byłam redaktorem anglojęzycznym tomu *Wschód-Zachód w nieprzerwanym dialogu*, ed. Jolanta Kazimierczyk-Kuncer. Słupsk: Wydawnictwo Akademii Pomorskiej w Słupsku, 2016

5.5.Nagrody i wyróżnienia

- Nagroda JM Rektora Uniwersytetu Opolskiego za działalność organizacyjną, 2009
- Nagroda JM Rektora Uniwersytetu Opolskiego za działalność naukową, 2014
- Nagroda za popularyzację twórczości Josepha Conrada przyznana przez Polish Heritage Society, Londyn, Wielka Brytania, 2012.

Brygida Rudelto